

mi, könnyen kiheverhető egyenetlenséget. A prousti iskola nem rossz iskola. Kuncz Aladár óta nincs tudatos követője Erdélyben. Bizonyoságtétel is akar lenni Szemlér részéről, hogy szűk provincializmusokból szélesebb, naposabb magaslatokra vágyik, ahonnan egyetemesebb, átfogóbb a látás. Egy lépés az Európa felé s mégsem szintelenítő lépés. Nemerdeyi olvasó számára könnyebben megközelíthető, de az erdélyi is magára ismerhet benne. Erdéklődéssel nézünk a folytatás elé. (Szentimrei Jenő)

A KÉT ALFA. (Adorján Péter regénye, Grafica, Oradea, 1939). Különösebb írói és elvi igények nélkül megírt története két embernek és egy asszonynak. Sajnos a témának annyi, közöttük klasszikus, változatát ismeri az olvasó, hogy szinte magától értődő, mikor a szándékosan megoldás nélkül végződő könyvet bizonyos kiábrándulással teszi le. Mert nemcsak a kérdés akár esztétikai, akár társadalmi megoldását nem kapta, de aligha egyetlen színt, szempontot vagy motívumot, sőt figurát is. A „két Alfa“, a társas könyvkiadó cég két unokatestvér-tulajdonosa nagyrészt a történet eseménytelensége következtében válik tipussá, az asszonnyal együtt, aki az egyik Alfa felesége, de a másikat szereti s akiről szerző a befejezetlenségért való mentegőzésben árulja el, hogy „szerelme megint afele az Alfa felé fordul, aki nincs mellette“. Ilyen körülmények között valójában lényegtelen, hogy a szigorúan csak regényfigurákként felfogható és elképzelhető alakok miként állnak az olvasó előtt. Henrik éppúgy lehetne rossz férj, mint ahogy jó s Márton lehetne éppoly racionális, mint amilyen romantikus, a cselekmény azzal adott, hogy a folyton más után vágyakozó Hella egyikhez férjhez ment. Azzal viszont, hogy az olvasó s a kiadóhoz intézett levele szerint maga a szerző sem tudja, ki mellett dönt végül, nyitva marad a

regény végén is. Hogy az olvasó ilyen körülmények között nem is érdeklődik különösebben a megoldás iránt, az természetes. Az egésznek semmi köze ahhoz, ami az olvasó körül van s a cselekmény még az eseménytelenségből következően tultengő, kitervelt, kerek, frivol epizódjaival sem ér el hozzá. És nem is azért, mert térben oly messzi esik tőle minden hely, ahol a könyv hősei megfordulnak, hanem egyszerűen azért, mert ösztönösen érzi, hogy algiri bordélyban, Földközi-tengeri világítótoronyban, konstantinápolyi szállodában, mindenütt olyasmit akarnak elhíttetni vele, ami nem létezik. (KKJ.)

RADÓ ARPAD: VIHAROS NAPOK. Céltalan lenne afölött elmélkedni, hogy napi aktualitású írások könyvben való közreadása mennyire hasznos s milyen szempontok szerint kell ezek kiválogatását végezni. Bármennyire sodróan érdekesek legyenek is az események, melyek körülvesznek bennünket, kitöltik életünket és fojtogatnak, a széljegyzetek, amiket az újságíróknak módjában van az eseményekhez fűzni, nagyon hamar megmerevednek, érdektelenné válnak és idegenek lesznek számunkra. Az események ugyanis, melyekről ir befjezetlenek s az újabb összefüggések egész más megvilágításban tárhatják eléink ma azt a különösen közéleti és politikai jelenséget, amit az újságíró a maga idejében esetleg helyesen látott. Maga az általánosság, a háborútól való félelem, az emberek rosszasága s a humanista szemszög viszont nem hatnak. Ezért legüdőbbek és legközelebb állók Radó Árpád gyűjteményében azok a cikkek, melyek befejezettek. „Az egész rendszer elhibázott“, ahol a hős meghalni megy a spanyol front-ra, a „Halál az uccán“ és „Az ügyész“, aki ugyancsak meghal. S ezért állunk tanácstalanul az „Angol óra“ kereskedőjével és családjával szemben, akiről, tudatunkban egyre a zsurnalizmus iránti

igénnyel, tudni szeretnénk, hogy mit csinálnak most.

Még azt sem mondhatjuk, hogy egy ilyen gyűjtemény jellemez egy kort és használható dokumentum. Az újságíró, szerencsére Radó Árpád könyvében nem tultengő, lirája, mely különös módon nemcsak azt határozza meg, hogy hogyan, hanem azt is, hogy az események közül mit lát fontosnak, sokban befolyásolja előttünk, kortársak előtt hitelét. Ezenkívül mindig tovább szeretnénk kérdezni. Mi lett a Fräuleinnal, de-ferált a faji kérdésben, vagy undorral visszament Németországba? Ostent Henrik elindult új hazát keresni... Talált? A mindennap megjelenő újság, amelybe e cikkek eredetileg íródtak, napról-napra felel kérdéseinkre, a könyv azonban a szereplők életének filmkockáival, bántóan a változatlanúsággal hivatkozik. (D. K.)

„EZ NEM LEGENDA“. Nemrégiben a magyar folyóiratokban Déry Tibornak az írók között kéziratban kézről-kézre járó többkötetes kiadatlan regényéről számoltak be kritikuskaink. A dolog feltűnést keltett, mert megszoktuk, hogy eleddig csak olyan munkákat bíráltak vagy méltattak, melyek könyvalakban jelentek meg. A kritikusok egyike — éppen a Korunk hasábjain — magyarázatképpen meg is jegyezte, hogy ezzel a különös gesztussal egyrészt a korra kívántak utalni, mely gátat emel a szokottnál emberi hangú írások megjelenése elé, másrészt illusztrálni akarták a tételt, mely szerint valamely nemzet irodalmára nemcsak a megjelent, hanem a meg nem jelent könyvek is jellemzőek.

Most majdnem hasonló sorsú írásműről, Berkó Sándor első verseskötetéről számolhatunk be, mely a kéziratnál valamivel tovább jutott ugyan, ám könyvalakban mégsem jelenhetett meg. A fiatal felvidéki költő, akinek választékos írói eszközökkel megírt szép verseit úgy szólván jelentkezésétől kezdve —

noha akkortájt még középiskolás diák volt — örömmel közölték a legjobb napilapok és folyóiratok, tavaly ősszel rendezte sajtó alá első verskötete anyagát. Amde az időközben bekövetkezett felvidéki változások sorsfordító, történelmi szélvihara szétdobálta a glédába állított ólomkatonákat, melyek csak az első kefelenyomatok elkészültéig engedelmeskedtek a fürge nyomdászkezeknek, s így a fiatal és tehetséges költő versei a nyomdában rekedtek.

Ez nem legenda: ezt a tömör, de sokatmondó címet adta Berkó első kötetének, mintegy aláhúzva ezzel a csokorba gyűjtött versek tartalmi lényegét. Nem fikciókat, nem imponderábiákat, nem élettől elvonatkoztatott, vértelen és semmitmondó dolgokat énekelt meg a költő, nem legendákat írt és nem vount elefántcsonttoronyba, hanem beállt napjaink sodró hullámverésébe és a való élet tényeit és jelenségeit öntötte művészi formába. A forma iránti finom érzék és fiatal költőknél ritkán tapasztalt áhitatos tisztelet s a mondanivaló igaz, emberi tartalma adott szerencsés találkozót Berkó Sándor verseiben. Liráját a könnyedség, a képek megkapó szépsége és a valóság hű ábrázolása jellemzi. Bizvást elmondhatjuk, hogy a régi Cseh-Szlovákiában, mely éppen Berkót adta utolsó ajándékkul az egyetemes magyar irodalomnak, kevés magyar költő indult olyan készen és teljes fegyverzetben, mint éppen ő. A kritikus talán ellenvetheti, hogy élményanyaga nem lehet elég sokrétű és világképe sem jegecesedhetett ki egészen, lévén még a költő mindössze húszéves. Ez igaz, amde Berkó Sándor eddigi verseiben a költői mondanivaló emberi mélységének s a formaérzék és szép stílus ritka adottságának oly szép jegyeit láthatjuk, melyek őt az ifjú magyar írógárda legjobbjai közé emelik.

Szeretnők remélni, hogy Berkó Sándor hű maradjon eddigi vonalához és tavaly ősszel beharangozott kö-